

1. Povzdigniti v našem okraju stanovsko zavest s tem, da se privabi tudi one tovariše, ozir. tovarišice v naše društvo, ki doslej še niso udje. Agitira naj se za stanovske liste in Slov. Šolsko Matice.

2. Podpirati liste, ki so naklonjeni šoli in učitelstvu, nasprotno postopati brezobzirno proti listom, ki blatijo čast učiteljstva. Z vsemi močmi delati za procvit naše Ciril-Metodove družbe.

3. Pri izvenšolskem delu naj se obrača posebna pozornost šoli odrasli mladini. V ta namen naj se uvedejo nadaljevalni izobraževalni tečaji za dečke in dekleta.

4. Tudi stik med šolo in domom naj se goji. Priredijo naj se roditeljski večeri.

5. Razširja naj se liste „Dom. ognjišče“ in „Slov. Gospodinja“.

6. Gleda naj se na to, da se v Ljutomeru ustanovi ljudska knjižnica in otroški vrtec.

Tov. Wessnerjeva predlaga, da se naj agitira za družbo sv. Mohorja. Tov. Cvetko poudarja, da nima nihče nič proti tej družbi, ki zamore biti z izdajanjem res dobrih knjig eminentne važnosti za ljudsko prosveto. Tov. Tomažič prečita slednjič dopis tov. Peska v katerem naznanja, da se snuje narodna socialna zveza.

Občni zbor učit. društva za brežiško-sevniški okraj je bil vršen dne 6. pros. t. l. na Vidmu. Kot gosta sta bila navzoča gđe. Perhacova, učit. v Leskovcu, in tov. Voglar, učit. v Celju.

Predsednik tov. Knapič je podal letno poročilo. Z njemu lastnim sarkazmom je udrihal po onih mlačenčih, ki se se-taj niso sami s seboj na jasnem, kam spadajo. Ti le sede doma za pečko ter študirajo svoj „Leibjournal“, medtem ko se drugi pehajo za svoje in seveda tudi njihove interese. Njih geslo menda je: „Pri delu stopi v stran, da imajo drugi prostora.“ Ko pa le pada kakšno zrno tudi učitelstvu v jasli, tedaj so oni prvi, ki pridejo po „svoj“ del-ž. „Ni mi znan noben slučaj,“ je rekel govornik, „da bi letos le eden teh mlačenčev odklonil draginjsko doklado.“ In takih parasitov je v našem okraju še mnogo! No, nekateri bi sicer že pristopili k društvu, a „nóčejo si omadeževati svoje duše z grehom, da bi bili člani liberalnega učiteljskega društva!“ Da, res, to bi bilo grozno!

Z veseljem pa moramo konstatirati pojav, da se gospodične tovarišice z vedno večjo vmeno oklepajo društva. Le tako naprej!

Račun iz l. 1907 izkazuje 345,44 K dohodkov in 242,60 K stroškov; prebitok torej 102,84 K. Razen tega je še 72 K aktivnih. Pozivljamo pri tej priliki one društvenike, ki še kaj dolgujejo, da svoj dolg nemudoma poravnajo, da moremo lansko naročnino za „Učit. Tov.“ plačati. Znesek naj se blagovoli poslati tov. predsedniku!

Pregledovalci računov, gđe. Gomilšek, Windischer in tov. Pečnik, so račune pregledali ter jih našli v redu, nakar se je na predlog tov. Pečnika podelil gđe. blagajničarki absolutorij.

Opozorjam člane, ki jih ni bilo pri zadnjem zborovanju, na sklep občnega zbora, da znaša članarina odslej 3 K. Kdor je torej tudi naročen na „Učit. Tov.“ potom društva, vplača v društveno blagajnico letnih 11 K. Naročnikov „Učit. Tov.“ potom društva štejemo do sedaj 29. Upamo pa, da se število poveča, zakaj „učitelj ali učiteljica brez stanovskega glasila je suha veja v našem stanu“, piše zadnji „Tovariš“.

Ker je član upravnega odbora „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, tov. Mešiček, izvoljen v nje vodstvo se izvoli v upravni odbor tov. Tomine.

Društvo bo odslej vse svoje dopise kolokovalo z narodnim kolkom.

Pri zborovanjih se razpošlje mnogo razglednic. Zato nasvetuje tov. Pečnik, da si društvo nabavi razglednice družbe sv. Cirila in Metoda ter jih pri zborovanju razpečava.

Na podlagi A. Peskove brošure „Na delo med ljudstvo“ se izvolijo v socialni odsek tov. Jamšek, Knapič, Mešiček, Potočnik, Tomine.

V gostilnici ge. Podjedove, kjer smo se po zborovanju sestali, smo nabrali 14 K, ki smo jih poslali tlačenim mariborskim naprednim četrtletnikom kot znak simpatije.

Srednješolski vestnik.

Osebnosti. Ravnatelj hrvaške državne gimnazije v Pazinu, Ivan Kos, in ravnatelj italijanske državne gimnazije v Kopru, Ivan Bisac, sta pomaknjena v šesti činovni razred. — Profesor na moškem učiteljskem v Ljubljani, Martin Sinkovič, je pomaknjem v sedmi plačilni razred.

Za šolskega svetnika je imenovan Ivan Štrukelj, profesor v Kotoru, ki je šel v pokoj. Deželni šolski nadzornik v Zadru, M. Zavadla, je odlikovan z redom železne krone III. vrste.

Društvo slovenskih profesorjev je priredilo prijateljski sestanek v soboto, dne 11. t. m., ob 8. uri zvečer v restavraciji Narodnega doma v Ljubljani. Dr. Fr. Ilešič je predaval o kvinkvenalki in pedagoški kazni.

Reforma srednjih šol. Dne 12. t. m. je imela anketa za reformo srednjih šol

sejo, kjer sta govorila minister dr. Gessmann in grof Džieduszki. V nedeljo je zopet seja. Govorili bodo dr. Masaryk, dr. Redlich, Erb in Benner.

Teze o maturi, ki jih je zastopal g. prof. dr. Tominešek na drugi glavni skupščini „Društva slovenskih profesorjev“ v Ljubljani, dne 22. decembra 1907 in ki se bo o njih sklepalo na prihodnji glavni skupščini: 1. Matura je kot zaključek in višek srednješolskih študij iz praktično-življenjskih in teoretsko-pedagoških ozirov potrebna in koristna. — 2. Skrbeti je za to, da se potrebni pregledi posameznih predmetov pripravljajo že tekom zadnjih šolskih let, zlasti v najvišjem razredu. — 3. Abiturijentu naj se nudi prilika, da pri maturi pokaže morebitno odlično svoje znanje na kakem posebnem, njemu prirocnem in komisiji pravčasno pripravljenem šolskosnovnem polju. — 4. Razsodnosti komisije se prepusti, da uveljavlja v ozira vrednih slučajih kompenzacijo za en predmet. — 5. Isto velja za dispense, ki se naj dovoljujejo zlasti za predmete s pismenimi nalogami. — 6. Ves izpit naj se vrši natančno po predpisih v „Navodilih“ (str. 32. — Organ. načrt, § 84). — 7. Po vsem tem je in bodi matura zaključni srednješolski izpit, a ne more biti višješolski sprejemni izpit — O teh tezah priobčimo tudi mi diskusijo.

Resolucije, sklenjene na drugi glavni skupščini „Društva slovenskih profesorjev“ v Ljubljani, dne 22. decembra 1907: I. Vsak narod imej šole v svojem jeziku. To zahteva pedagogika in državni zakon. Uvažujoč to neovržno istino, zahteva društvo slovenskih profesorjev, da se ji ugoti tudi pri Slovencih v popolnem obsegu, t. j. v vseh predmetih. — II. S stališča pedagogike in zakonitih določb zahtevamo poleg gimnazij istotako slovenskih realk, učiteljskih, obrtnih in trgovskih šol. — III. Ker so na Stajerskem, Koroškem in Primorskem baš tako in taki Slovenci kakor na Kranjskem, zato srednje šolstvo v teh pokrajinah ne sme biti urejeno drugače nego na Kranjskem. Kar se je smatralo na Kranjskem za potrebno in narodnim razmeram primerno, je in mora biti potrebno in primerno tudi v ostalih pokrajinah, koder bivajo Slovenci. — IV. Srednješolski učitelji, oziroma profesorji, ki so usposobljeni za več učnih jezikov, morejo biti nastavljeni na vseh zavodih, kjer se poučuje v katerem izmed dotičnih jezikov.

Književnost in umetnost.

Karel Havlicek Borovský: Krst sv. Vladimira. Knjižnica „Svobodne misli“. Prvi zvezek. Cena 50 h. — Ta znamenita satira, ki se še ozremo nanjo, je izšla v slovenskem prevodu in zasluži največjega kroga čitateljev.

Kulturno delo.

Nova ljudska knjižnica. Čitalnica na Vranskem se je izpremenila v javno ljudsko knjižnico.

„Prosveta“, in sicer celjski odsek, je otvorila v ponedeljek, dne 6. t. m., četrto ljudsko knjižnico na Polzeli.

Kako porabljajo javne denarje! Znano je, da deželni odbor Istre daruje vsako leto 10.000 K slovenskega denarja zloglasni Legi. Med Legine šole spadajo tudi one v Raklju, Banjolah in Sošičih. Šole v Raklju obiskuje 6 učencev, v Banjolah 16, a v Sošičih 6. — To so fakta. Za tri šole troši Lega najmanj 5000 K na leto. Sedaj pa vprašamo samo: v kateri namen votira deželni odbor istrski 10.000 K za Lego?

Politiški pregled.

Zakon o volilnih shodih velja seyeda za deželnozbornske volitve tako kakor za državnozbornske. Volilnih shodov ni treba naznanjati in tudi vse določbe glede varstva teh shodov so veljavne. Seveda pa ni odpravljena dolžnost naznanila za ljudske shode, sploh ne za shode, ki se ne pečajo z volitvami.

Delegacije. Posvetovanja delegacij na Dunaju prično teden pozneje, nego je bilo v začetku določeno, in sicer dne 27. januarja.

Dalmatinski namestnik Nardelli je od svoje bolezni toliko okreval, da se prihodnji mesec povrne na svoje mesto.

Povišanje častniških plač. Kršč. socialna „Reichspost“ javlja, da bo eden avstrijskih delegatov stavil konkreten predlog o povišanju častniških plač.

Nemški narodni svet za Kranjsko. Kranjski Nemci so imeli shod v Ljubljani. Ustanovili so nemški narodni svet, ki bo zastopal interese kranjskih Nemcev. Častnim predsednikom je izvoljen baron Schwegel.

Častništvo in sokolske zabave. Vojaška uprava v Pragi je najstrožje prepovedala častnikom, da se udeležujejo sokolskih zabav.

Vojaške vaje. Vojno ministrstvo je čas vojaških vaj tako preuredilo, da bo možno iti na vojaške vaje od srede marca do konca septembra. Vsak si bo lahko izbral za vojaške vaje čas, ki mu bo po njegovem poklicu najbolj ugaljal. S tem bo ustrezno zlasti željam kmetijskega prebivalstva.

Vojaške ječe. Pred nekoliko dnevi je vojno ministrstvo izdalo naredbe glede bistvenih reform o vojaških ječah. Te reforme temelje na modernih zahtevah, tako da se je v teh naredbah vzelo ozir tudi na zdravstvo in ječe. Te ministrske odredbe so v ozki zvezi z napadi v poslanski zbornici proti vojaškim oblastinjam.

Artonomija mohamedancev v Bosni. Iz Sarajeva javljajo: Preteklo sredo so se pod predsedstvom civilnega adlatusa barona Benka nadaljevala pogajanja z odposlanci bosanskih mohamedancev glede verske artonomije. Ker ni v kulturnih stvareh doseženo sporazumljenje, se je pogajanje o tej točki odložilo ter se je prešlo na razpravo o gospodarskih vprašanjih.

Statistika trpljenja ogrskih Slovkov. Kako madjarska sirovost preganja ogrske Slovake, pričajo te številke: Od leta 1898. so Slovaki imeli 106 političnih procesov, izmed katerih je 88 končalo z obsojenjem in samo 18 z oprostitjem obtožencev. Toženih je bilo 568 oseb, dozdaj obsojenih pa 389. Razen tega ni še končanih 15 tiskovnih pravd. Obsojenci so dobili 36 let, 4 mesece in 17 dni zapora in 23.538 K globe. Vsi so bili obsojeni zaradi političnega ševanja (!) in političnih zločinov. Izmed obsojenih je bilo 327 kmetov, rokodelcev in obrtnikov in 63 časnika. Izmed časnikov ni niti eden, ki bi ne bil obsojen vsaj v enem slučaju. „Slovensky Týždeník“ ima 12 pravd, v štirih slučajih je obsojen na 1 leto 2 mesece in 1567 K globe. „Ludove Noviny“ imajo tudi 12 pravd in so že obsojene v 8 slučajih na 4 leta, 3 mesece zapora in 3400 K globe. „Narodne Noviny“ imajo 10 pravd in so obsojene na 1 leto, 37 dni zapora in 3600 K globe. Vsi drugi listi so imeli 2 ali 3 pravde.

Hrvaško. Skupno je sedaj na Hrvaškem 47892 volilcev, torej dva odstotka prebivalstva. Najmanj volilcev (1358) ima županija Lika-Krbava, največ (13.687) županija Srem, potem pridejo županija Zagreb 8538, Virovica 5872, Belovar 5242, Požega 4096, Wodruš-Reka 3872 in županija Varaždin 2192 volilcev. Od mest ima največ volilcev Zagreb (3505). — Zaradi izpremembe na banski stolici se rok novih volitev za sabor nekoliko zategne. Nove volitve ne bodo koncem februarja, kakor je bilo določeno, ampak šele prve dni marca. Novi sabor se pa na vsak način sestane v roku, kakor ga določa zakon. — Letos poteče 40 let, kar je bila sklenjena ogrsko-hrvaška nagodba. Prvi nagodbeni hrvaški ban je bil Levin baron Raucha, oče novega bana Pavla barona Raucha.

Splošna volilna pravica na Ogrskem. Iz Budimpešte javljajo: Minister za notranje stvari predloži bržkone meseca marca zbornici zakonski načrt o splošni volilni pravici in razdelitvi volilnih okrajev. Prihodnji mesec bo načrt pretresovalo ministrstvo. Nove volitve na podlagi splošne volilne pravice se bodo vršile baje šele spomladi 1909.

Bojkot nemških časnikov. Iz Levova poročajo, da se je dne 31. decembra 1907 vršila tamkaj skupščina odposlancev poljskih društev v Galiciji, kjer je bilo sklenjeno pozvati prebivalstvo in lastnike javnih lokalov naj od 1. t. m. odpovedo vse časnike, ki izhajajo v nemškem cesarstvu, to pa zaradi postopanja pruske vlade proti pruskim Poljakom.

Nova trozveza? Iz Pariza javljajo, da se potovanja francoskega ministra za znanje stvari, Pichona, v Madrid pripisuje velika važnost. Ta obisk je baje v zvezi z načrtom za ustvaritev nove trozeve: med Francijo, Anglijo in Španko. Iz sedanjega sporazumljenja med temi državami za paralelno postopanje ob mednarodnih vprašanjih ima nastati prava, za gotovo dobo obvezna zveza.

Jubilejski dar.

Učiteljsko — sebi! Dalje so darovali: p. n. učiteljsko meščanske šole v Krškem za mesec januar 5 K; Stanko Dimnik, realec v Ljubljani, 3 K; Jakobina Dimnikova, nadučiteljeva hčerka v Ljubljani, za mesec januar 2 K; skupaj 10 K; zadnjič izkazanih 65 K; doslej darovanih 75 K. Bog plati!

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: č. gospa Milena Kiferle iz Medvoda od prodanih knjižic „Slovenska abeceda za ženska ročna dela“ 5 K; g. Fran Čuden, urar v Ljubljani, od poročnih prstanov, ki jih je kupil g. O. Zeleznik iz Slov. Bistrice 4 K; gđe. Malči Kobau iz Kostanjevice, 8 K, ki jih je darovala vesela družba, zbrana na fantovskem večeru tovariša J. Erbeznika. Hranilnica in posojilnica v Dolu 10 K. — G. Avgust Korbar 10 K v zmislu izjave priobčene v današnji številki. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le p. n. tovariši in tovarišice: Ferdo Juvaneč, Ana Kočevar, Vinko Brus, Slavoj Dimnik, Anton Sepaher, Vinko Zaletelj, vsi iz Postojne. (Kje sta pa še dve kolegiji? — Radovedni staveč!) Viljem Zirkelbach iz Podbrezja; Karel Završ-

nik iz Dupelji; Anton Bezeg z Goč; Anton Žibert z Ježice; Ivan Kutnar iz Žužemberka. (Kje so ostali trije kolegi oz. kolegije?) Anton Vodé iz Zagradca; Anton Skala, Fran Mrcina, Fran Grum, Ljudmila Borštner, Leopoldina Vadjal, vsi iz Vipave; Ivan Okorn in Franica Valenčič s Prema; Julij Slapšák in Angela Trošt iz Vodie; Valentin Burnik, Konrad Barle, Leopold Morala, Pavla Bayer, Franja Lavrič, Franja Gerbec, vsi iz Metlike; Fran Lavtižar in Mara Bitenc iz Smartna pod Smarno goro; Janko Jezeršek in H. Debevec iz Križev pri Trzinu; Mihael Salberger, Roza Salberger, Ema Schitnik, Olga Sivice, Cecilija Vilman, Joško Žibert, vsi z Jesenic na Gorenjskem. (Ali ni tudi g. Fabine učitelj na Jesenicah? — Blagajnik.) Marija Gurk z Razdrtega pod Nanosom; Janko Zirovnik, Wölfling Pavla, Lenarčič Anton, Jak Ana, Škof Fran, vsi iz St. Vida pri Ljubljani, Bernard Andoljšek iz Litije. (Kje je kolegija?) Andrej Ovar iz Vel. Poljan; Klotilda Kunacz iz Suhorja pri Košani; Fran Gregorač in Josip Zupančič iz Dolenje vasi pri Ribnici. (Ali ni v Dolenji vasi trirazrednica? — Stavec.) Angela Cerar in Rozi Svetlič iz Trnja na Notranjskem; Demšar Ivan in Aschmann Em iz Šmarjete na Dolenjskem; Kristijan Engelman, Kuhar Fran in Terezija Bolé, vsi iz Domžal; Zdravko Mikuz, Marija Barle in Angela Zurec, vsi iz Prečne pri Rudolfu; Karel Trost, Iva Premelčeva, Ivan Gantar in Fran Zagorc, vsi iz St. Jerneja na Dolenjskem; Marija Marout, Marija Mehle in Milena Rohrmann iz Ljubljane. (Samo tri? Kolegijalnost, o kje si doma? — Uredništvo.) Ivana Zupanec iz Fare pri Kostelu; Fran Luznar in Ana Maly s Primskovega pri Kranju; Tomaž Kurbus in Tilka Leker iz Slivnice na Stajerskem; Ivan Kiferle in Ema Žerjav iz Preske. Hvala!

Slovenskemu deželnemu učiteljskemu društvu v Ljubljani še naslednja okrajna učit. društva niso plačala letnine po 10 h od uda za l. 1907.: Ljubljanska okolica, Postojnsko, Logaško, Krško in Kočevsko slovensko učiteljsko društvo. Gg. blagajnike oz. predsednike teh društev prosimo, da stvar uredijo.

Kdor ne more plačati hkrati cele naročnine na „Učit. Tovariša“, naj jo plačuje polletno ali pa četrtletno in kdor takoj ne more plačati naročnine, naj se zglaš po dopisnici. Tovariši, agitujte za „Tovariša“ med tovariši in tovarišicami. Pazite posebno na mlajše kolege in kolegije!

Drugi roditeljski večer na I. mestni šoli bo v soboto, dne 25. januarja. Predaval bo zobozdravnik g. dr. E. Bretl „o negovanju zob pri otrocih“. Pri tretjem roditeljskem večeru, ki bo meseca februarja, bo pa predaval g. šolski svetnik prof. dr. Janko Bezjak „o domači kazni“.

Šolski zdravnik. Pri prvem roditeljskem večeru na I. mestni šoli je poudarjal nadučitelj Dimnik važnost in potrebo šolskih zdravnikov; v sled tega je občinski svet ljubljanski na predlog g. ravnatelja Šubica za l. 1909 že postavil primerno vsoto za plačo šolskega zdravnika. Zeleti bi bilo, da se tudi po d-želi nastavijo šolski zdravniki. To bi bilo v veliko korist našemu narodu.

Osebnosti. Miroslav Sijanec, učitelj na mornariški šoli v Pulju, je imenovan za c. kr. vladniškega učitelja na učiteljskem v Mariboru. — Pomožna učiteljica na enorazrednici v Jurščah pri Postojni, Štefanija Pečarjeva, je imenovana za provizorično učiteljico istotam. — Učiteljica Marija Bajtova v Koprivniku se je odpovedala službi in pride na njeno mesto za provizoričnega učitelja in vodjo Ivan Jocič. — Učiteljica Ivana Perušková v Starem trgu pri Ložu je dobila dopust zaradi bolezni in pride na njeno mesto izprašana učiteljica Marija Turkova kot suplentinja. — Irma Pirjevčeva, podučiteljica na državni ljudski šoli v Trstu, je imenovana za učiteljico na c. kr. vladnici v Gorici.

Odlikovanje. Tov. Anton Žibert, nadučitelj na Ježici, je dobil častno svetinjo za 40 letno zvesto službovanje.

Pri volilnih shodih naj učiteljsko naroča kandidatom, da morajo biti v prihodnjem zasedanju deželnega zbora vedno na straži za novo šolo in napredno učiteljsvo; in če pride do volilne reforme, mora biti predpogoj za njo: času primerna regulacija učiteljskih plač, kakršno je zahteval dunajski učiteljski zbor o Vseh svetih. To je naročil ljubljanskima kandidatom, gg. dr. Tavčarju in dr. Trillerju tov. Dimnik.

Nasvet „Slov. Šolski Matici“. V zadnjem „Učiteljskem Tovarišu“ naznanja „Slov. Šolska Matica“, da hoče kmalu prijeti z izdavanjem prirodoznanstvenih in prirodoslovnih snovi za ljudske šole. V tem oziru bi svetovali, da naj ne izdaja zgolj knjig učenega in sistematiškega značaja, marveč naj se posebno ozira na šole na kmetih, ki potrebujejo praktične snovi, ki bo našemu kmetu res v korist. Treba bo stopiti s kmetijskimi učitelji v dotiko. — Učenci ljudskih šol in tudi učiteljsvo bi bilo „Slov. Šolski Matici“ hvaležno, da začne